

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

**Directie Financiële
Markten**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
2020-0000221301

Bijlagen
1

Datum 2 december 2020
Betreft Voortgang plan van aanpak witwassen

Geachte voorzitter,

Met deze brief ontvangt uw Kamer de derde voortgangsrapportage over het plan van aanpak witwassen van 30 juni 2019¹. De vorige voortgangsrapportage was van 3 juli 2020² en sindsdien is weer de nodige voortgang geboekt. In deze brief staan wij stil bij de resultaten van het plan van aanpak witwassen en kijken we vooruit naar de zaken die nog op stapel staan in het effectiever tegengaan van witwassen. Dit draagt eveneens bij aan het beter voorkomen en bestrijden van allerlei vormen van onderliggende, ook ondermijnende criminaliteit.

Resultaten tot nu toe

Zoals uit de bijgevoegde tabel met maatregelen blijkt, is een groot aantal van de aangekondigde maatregelen opgepakt en afgerond. Zo is een deel van de opgenomen wetgeving inmiddels in werking getreden. Tevens zijn extra middelen uit de Voorjaarsnota 2019 en 2020 en daarmee structurele capaciteit vrijgemaakt en meer onderzoeken en projecten uitgevoerd. Uiteindelijk moet dit ertoe leiden dat criminaliteit niet loont en er minder geld wordt witgewassen in Nederland.

Naar onze overtuiging is samenwerking tussen de betrokken partijen van doorslaggevend belang. Het gaat dan om de poortwachters van ons financieel stelsel, de toezichthouders, de FIU-Nederland, de opsporingsdiensten, het OM en het kabinet. Gezamenlijk moeten wij ervoor zorgen dat criminelen geen voet aan de grond krijgen. Om dit voor elkaar te krijgen, is het plan van aanpak witwassen in samenspraak met de betrokken partijen tot stand gekomen. De samenwerking tussen partijen is geïntensiveerd in bijvoorbeeld het Financieel Expertise Centrum (FEC) en het Anti Money Laundering Centre (AMLC) en door middel van nieuwe vormen van samenwerking, zoals de pilot Serious Crime Task Force en de Fintell Alliance.

Dat de verschillende partijen elkaar ook weten te vinden tijdens snel veranderende omstandigheden zonder precedent, is dit jaar gebleken bij de

¹ Kamerstukken II, 2018/19, 31477, nr. 41.

² Kamerstukken II, 2019/20, 31477, nr. 51. Kamerstukken II, 2019/20, 31477, nr. 50 betreft de eerste voortgangsbrieven van 14 januari 2020.

aanpak van Corona-gerelateerde fraude. Zo deelt de FIU-Nederland informatie met meldingsplichtige instellingen over kenmerken van Corona-gerelateerde fraude. Dit heeft geleid tot meldingen van ongebruikelijke transacties van banken over mogelijke fraude met steunmaatregelen van het kabinet en met beschermende middelen. De door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties zijn opgepakt door de opsporingsdiensten en hebben inmiddels al tot veroordelingen geleid. Het is goed om te zien dat de samenwerking tussen de verschillende partijen om dit aan te pakken zijn vruchten afwerpt.

**Directie Financiële
Markten**

Ons kenmerk
2020-0000221301

Vooruitblik

Van de maatregelen uit het plan van aanpak staan de volgende belangrijke onderdelen op korte termijn in de planning. Ten eerste beogen wij begin 2021 het wetsvoorstel plan van aanpak witwassen in te dienen bij de Tweede Kamer. Dit conceptwetsvoorstel voorziet in:

- een verbod voor beroeps- of bedrijfsmatige handelaren in goederen om betalingen te ontvangen of te verrichten vanaf € 3.000 in contanten;
- uitwisseling van informatie tussen poortwachters behorende tot dezelfde categorie over klanten met een verhoogd risico op witwassen of terrorismefinanciering;
- wettelijke mogelijkheden voor banken om gezamenlijk transacties te monitoren; en
- aanvullende maatregelen voor de trustsector.

Met dit wetsvoorstel zal, onder meer, de interbancaire samenwerking op het monitoren van transacties (Transactie Monitoring Nederland) mogelijk worden gemaakt. Verder wordt optimale gegevensuitwisseling mogelijk gemaakt met het wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden, dat op 7 december aanstaande in de Tweede Kamer wordt besproken. Ook de doorontwikkeling van het verwijzingsportaal bankgegevens³ zal gegevensuitwisseling verder bevorderen. Het wetsvoorstel daarvoor wordt in de eerste helft van 2021 in consultatie gebracht.

Daarnaast zal de Europese Commissie begin 2021 wetgevingsvoorstellen publiceren op het terrein van het tegengaan van witwassen. Wij zetten ons hierbij in voor meer harmonisatie van de wetgeving tussen de lidstaten en de introductie van een Europese toezichthouder en een ondersteunings- en samenwerkingsmechanisme voor EU FIU's⁴. Witwassen is veelal een grensoverschrijdend probleem en behoeft zodoende, naast nationale, ook grensoverschrijdende maatregelen. De Ecofin-raad heeft het voorgaande op 5 november jl. ook onderschreven⁵.

Ten slotte is voortgang geboekt op de versterking van de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Wij verwijzen daarbij naar de brief van 13 november jl. aan de Tweede Kamer⁶. Daarin is onder meer de stand van zaken met betrekking tot het omvangrijke pakket aan wetsvoorstellen ook ten aanzien van het afpakken van crimineel verkregen vermogen en het

³ De doorontwikkeling van het verwijzingsportaal bankgegevens houdt in dat aangesloten partijen daar ook saldo- en transactiegegevens in kunnen opvragen.

⁴ Kamerstukken II, 2019/20, nr. 2020Z10939. Kamerstukken II, 2019/20, 31477, nr. 51, bijlage.

⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12608-2020-INIT/en/pdf>.

⁶ Kamerstukken II, 2019/20, 29911, nr. 292.

Multidisciplinair Interventieteam (MIT) beschreven. De oprichting van het MIT is een van de grootste veranderingen en meest verregaande vormen van samenwerking binnen het Nederlandse landschap van intelligence-, toezicht-, handhavings- en opsporingsdiensten. Op deze innovatieve wijze wordt de capaciteit verstrekt om de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit gericht te bestrijden. Dit zal ook van meerwaarde zijn voor de aanpak van witwassen. Naar verwachting kunnen de eerste MIT-teamleden in 2021 operationeel zijn. Afhankelijk van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt kan het team eind 2022 zelfstandig operationeel zijn.

**Directie Financiële
Markten**

Ons kenmerk
2020-0000221301

Tot slot

Bij de totstandkoming van het plan van aanpak witwassen hebben wij als ambitie uitgesproken dat Nederland internationaal tot de koplopers moet gaan behoren bij de aanpak van witwassen. Met de maatregelen uit dit plan hebben we hiertoe belangrijke stappen gezet.

De aanpak van witwassen vraagt om verhoogde, blijvende aandacht. Criminelen proberen namelijk steeds nieuwe manieren te vinden om illegaal verkregen middelen in het legale financiële stelsel te krijgen. Daarom worden de risico's doorlopend geactualiseerd en worden er, waar nodig, aanvullende maatregelen getroffen. De geactualiseerde nationale risicobeoordeling (NRA) witwassen⁷ heeft laten zien dat de ingezette (vervolg)maatregelen uit het plan van aanpak witwassen de in deze NRA geïdentificeerde witwasrisico's mitigeren.

Het is van belang om de effectiviteit van ons beleid periodiek te toetsen. In de komende periode zijn hiervoor enkele relevante meetmomenten. Begin 2022 beoordeelt de Financial Action Task Force (FATF) of Nederland voldoet aan de internationale standaarden bij de aanpak van witwassen en financieren van terrorisme. De FATF toetst of de wetgeving en het beleid in Nederland technisch voldoen en of de aanpak daadwerkelijk effectief is. De voorbereidingen zijn hiervoor al in volle gang. Ook laat de Europese Commissie een onderzoek uitvoeren naar de implementatie en effectieve toepassing van de vierde anti-witwasrichtlijn. De Europese Commissie zal dit rapport uiterlijk 11 januari 2022 publiceren. Daarnaast is nationaal de Algemene Rekenkamer in oktober 2020 gestart met een onderzoek naar de opbrengsten van de meldketen⁸. Wij kijken met belangstelling uit naar de uitkomsten van deze onderzoeken in het licht van verdere versterking van het anti-witwasbeleid.

Hoogachtend,

de minister van Justitie en Veiligheid,

de minister van Financiën,

F.B.J. Grapperhaus

W.B. Hoekstra

⁷ Kamerstukken II, 2019/20, 31477, nr. 51, bijlage.

⁸ <https://www.rekenkamer.nl/actueel/lopend-onderzoek/bestrijden-witwassen-opbrengsten-van-de-meldketen>.

Bijlage 1: voortgang maatregelen

Wat we willen bereiken:		Hoe we dat aanpakken:	Volgende mijlpaal
1. Verhogen barrières			
Moeilijker maken voor criminelen om wit te wassen	Voorkomen misbruik juridische entiteiten en constructies	Openbaar register met uiteindelijk belanghebbenden van vennootschappen en andere juridische entiteiten.	Afgerond. Het wetsvoorstel is in werking getreden op 27 september 2020.
		Openbaar register met uiteindelijk belanghebbenden van trusts en soortgelijke juridische constructies.	Het wetsvoorstel wordt begin 2021 aan de Tweede Kamer gezonden.
		Verplichting om balans en staat van baten en lasten van stichtingen te deponeren.	Het wetsvoorstel wordt in de Tweede Kamer behandeld.
		Tegengaan brievenbusfirma's (aanpak belastingontduiking en -ontwijking).	In het voorjaar van 2021 worden twee wetsvoorstellen naar de Tweede Kamer verstuurd: bronbelasting op dividendstromen naar laagbelastende jurisdicties en een aanpassing van de toepassing van het arm's-lengthbeginsel. Daarnaast zal vanaf 1 januari 2021 de Belastingdienst meldingen ontvangen over potentieel agressieve grensoverschrijdende constructies. Ook voert DNB een themaonderzoek uit bij banken en trustkantoren naar fiscale integriteitsrisico's. De conceptbevindingen t.a.v. de trustkantoren zijn gerapporteerd aan de desbetreffende kantoren. De rapportage t.a.v. de banken volgt later dit jaar.
	Tegengaan gebruik grote sommen contant geld	Uitbreiding toezicht en handhaving douane op vervoer van contant geld en andere liquide middelen binnen EU.	Afgerond. Het wetsvoorstel is door de Eerste Kamer aanvaard. De inwerkingtreding van de EU Verordening en nationale wetgeving is op 3 juni 2021.
		Verbod op contant geld vanaf € 3.000 voor handelaren en periodiek	Het wetsvoorstel wordt begin 2021 aan de Tweede Kamer gezonden.

		onderzoek doen naar deze grens.	
		In Europees verband inzetten voor afschaffing 500 euro biljet en acceptatie ervan bespreken in het MOB.	Begin 2021 wordt een non-paper in EU-verband uitgebracht en wordt de Taskforce 500 eurobiljet afgerond met een afspraak over de vermindering van de acceptatie van het biljet.
	Beperken risico's van crypto-valuta	Reguleren aanbieders van cryptowallets en omwisselplatforms.	Afgerond. Op 21 mei 2020 is de Implementatiewet wijziging vierde anti-witwasrichtlijn in werking getreden.
		Aanscherpen regulering op Europees niveau van cryptodiensten en ICO's ter uitvoering van FATF standaarden.	De Europese Commissie heeft aangekondigd dit mee te nemen in de nieuwe wetgevingsvoorstellen die verwacht worden begin 2021 (zie ook hieronder maatregelen inzake vergroten effectiviteit op Europees niveau).
		Investeren in projecten gericht tegen criminele geldstromen en crypto's.	De projecten worden uitgevoerd in het kader van de bij najaarsnota 2018 toegekende gelden (30 mln.) voor de versterking van cybersecurity en de aanpak van cybercrime. Het project binnen het FEC naar niet-geregistreerde cryptopartijen door DNB, FIOD, OM en FIU-NL wordt afgerond. Binnen het FEC wordt een gezamenlijke aanpak uitgerold. Bij het AMLC loopt een project bitcoin.
	Tegengaan witwassen op BES-eilanden	Aanscherpen Wwft BES ter beperking van geconstateerde risico's.	Afgerond. Het wetsvoorstel is door de Eerste Kamer aanvaard en treedt in werking op 1 juli 2021.
		Vergroten informatiepositie, kennis en capaciteit, toezicht en opsporing.	Doorlopend. In het bijzonder is het 'Plan van Aanpak liquide middelen controle BES' gerealiseerd met Douane Nederland, Douane BES, FIU en ministerie van Financiën. Tevens zijn extra gelden toegekend vanuit de aanpak van ondermijning.
	Blijvend aanscherpen anti-witwasbeleid	Periodieke uitvoering van National Risk Assessments en beleidsmonitoren witwassen en financiering terrorisme voor Europees	Doorlopend. De geactualiseerde versie van de NRA witwassen II en de NRA terrorismefinanciering zijn in de zomer van 2020

		Nederland en BES, zodat beleid risicogericht kan worden bijgesteld.	openbaar gemaakt en voorzien van een appreciatie.
		Analyseren van het Nederlandse witwasbeleid t.b.v. Evaluatie Nederland door FATF in 2021-2022.	De analyse van de relevante wetgeving is grotendeels afgerond. In maart 2021 ontvangt de FATF een overzicht van de resultaten van de afgelopen jaren. In juli 2021 interviewt de FATF private en publieke partijen en in maart 2022 wordt het evaluatierapport verwacht.
2. Vergroten effectiviteit poortwachtersfunctie en toezicht			
Weren van crimineel verkregen vermogen uit ons financieel stelsel	Verstevigen prioriteitstelling in de bancaire sector	Voldoende investeringen en juiste tone at the top in de sector.	Doorlopend.
		Dialogo van kabinet met sector over poortwachtersrol.	Doorlopend.
	Vergroten samenwerking en informatie-uitwisseling private instellingen	Wegnemen bestaande wettelijke belemmeringen voor interbancaire gegevensdeling voor samenwerking bij transactiemonitoring en zwarte lijst ongebruikelijke klanten.	Het wetsvoorstel wordt begin 2021 aan de Tweede Kamer gezonden. ¹
		Vragen van formeel advies van de AP voor: a) gebruik BSN-nummer/toegang BRP; b) toegang gesloten gedeelte UBO-register.	Afgerond. Het advies is betrokken bij het wetsvoorstel plan van aanpak witwassen. Dit wetsvoorstel wordt begin 2021 aan de Tweede Kamer gezonden.
		Bepalen toepasselijkheid uitkomsten onderzoek voor andere financiële instellingen, zoals levensverzekeraars en notarissen.	Afgerond. Dit is betrokken bij het wetsvoorstel plan van aanpak witwassen. Dit wetsvoorstel wordt begin 2021 aan de Tweede Kamer gezonden.
		Binnen Europa en daarbuiten goede voorbeelden van gegevensdeling uitdragen.	Doorlopend. Dit wordt ook betrokken bij gesprekken over de vormgeving van de wetgevingsvoorstellen die de Europese Commissie zal uitbrengen in het eerste kwartaal van 2021.
	Intensiveren publiek-private	Samenwerking in het FEC door middel van projecten gericht op specifieke	Doorlopend. Binnen het FEC is besloten dat extra PPS-projecten

¹ Hiermee wordt de toezegging aan het lid Van der Linde (VVD) tijdens het mondelinge vragenuur van 10 november 2020 over spoofing en whatsappfraude om terug te komen op de timing van het wetsvoorstel plan van aanpak witwassen afgedaan.

	samenwerking (PPS) en samenwerking tussen publieke instellingen	risico's, zoals voorkomen misbruik door of via stichtingen, contanten (illegale betaling), trustsector en beleggingsfraude.	over TBML en mensenhandel worden opgepakt. Het project TBML wordt op korte termijn afgerond. In november 2020 is het FEC PPS project Beleggingsfraude, met de AFM als trekker, afgerond.
		Kennis en expertise vergaren door AMLC-projecten.	Doorlopend. Nederland is bijv. trekker bij internationaal initiatief Criminal Finances, Money Laundering & Asset Recovery. In samenwerking met PwC wordt een game ontwikkeld gericht op compliance van medewerkers van ZuidAs-kantoren. T.a.v. data en tooling werkt het AMLC nationaal en internationaal met de AMLC-browser, die de analysemogelijkheden van verdachte transacties vergroot. Ook loopt er een pilot met de politie.
		Bevorderen gegevensverwerking in samenwerkingsverbanden.	Het wetsvoorstel gegevensverwerking in samenwerkingsverbanden wordt door de Tweede Kamer behandeld.
		Oprichten Serious Crime Taskforce (SCTF): het delen van witwassubjecten uit de opsporing met grootbanken en vice versa (pilot).	In de FEC-Raad PPS is besloten om de pilot met een jaar te verlengen. De resultaten van de pilot tot nu toe worden daarbij geëvalueerd.
		Vaststellen prioriteiten, delen van trends en casussen binnen het FEC PPS en daarbuiten.	Dit zijn lopende besprekingen in FEC-Raad PPS.
		Interdisciplinaire aanpak witwassen binnen FEC PPS.	Het plan van aanpak is geaccordeerd door de FEC-Raad, de uitvoering is voortvarend van start gegaan.
		Uitwisseling expertise tussen banken en autoriteiten als FIU en FIOD.	De vier grootbanken en FIU-Nederland werken intensief samen in de Fintell Alliance ter verbetering van het melden van ongebruikelijke transacties.
		Waar mogelijk intensiveren informatiestroom tussen FIU-Nederland en toezichthouders.	FIU-Nederland verstrekt extra informatie over het meldgedrag van onder toezicht gestelden aan de Wwft-toezichthouders.

		Onderzoek naar coördinatie en prioriteitstelling.	Doorlopend. Een voorbeeld is de appreciatie van de geactualiseerde versie van de NRA witwassen.
		Vinger aan de pols houden of de capaciteit van toezichthouders voldoende is geborgd.	De capaciteit wordt doorlopend gemonitord.
	Monitoren aanpak trustsector	Nauwlettend volgen van ontwikkelingen in en naleving door de trustsector en indien nodig nadere maatregelen nemen.	Doorlopend. Daarnaast wordt het onderzoek naar de illegale trustsector eind 2020 afgerond. Ook zal de Commissie doorstroomvennootschappen kijken naar het verband tussen belastingontwijking en witwassen in Nederland (uitvoering motie Snels/Groothuizen).
		Tussentijdse monitoring eerste toezichtservaringen en beeld naleving trustsector door DNB najaar 2019.	Afgerond. N.a.v. de rapportage van eind december 2019, worden in het wetsvoorstel plan van aanpak ook aanvullende maatregelen voor de trustsector genomen. Dit wetsvoorstel wordt begin 2021 aan de Tweede Kamer gezonden.
		Aanvullende wettelijke maatregelen trustsector.	De maatregelen zijn opgenomen in het wetsvoorstel plan van aanpak witwassen. Dit wetsvoorstel wordt begin 2021 naar de Tweede Kamer gezonden.
		Oppakken signalen illegale trustdienstverlening door DNB.	Doorlopend.
		Onderzoek mogelijkheden integrale aanpak (bestuursrecht en strafrecht) trustsector.	De resultaten van dit FEC-project worden geïnterpreteerd. Eind 2020 wordt het project naar verwachting afgerond. Daarnaast voeren DNB, FIOD en OM een gezamenlijk onderzoek uit naar niet-vergunninghoudende trustkantoren.
	Verbeteren naleving door accountants	Inzetten op betere signalering van fraude en corruptie door accountants (FIOD-traject met NBA).	De NBA en de FIOD hebben op het thema van financiële veiligheid de intentie tot samenwerking en het delen van kennis naar elkaar uitgesproken. De insteek is elkaar wederzijds informeren over risico's, zaken en ontwikkelingen die voor het uitvoeren van ieders taken en

			verantwoordelijkheden van belang zijn. Het gaat onder meer over het op anonieme basis delen van casuïstiek, trends en focusgebieden. Voor 2021 wordt gedacht aan een gezamenlijk project op basis van Wwft-meldingen. Ook wordt er gewerkt aan een structureel samenwerkingsoverleg met de beroepsgroep notarissen.
		Uitbreiding capaciteit Bureau Financieel Toezicht.	De capaciteit wordt doorlopend gemonitord en het toezicht doorontwikkeld.
	Vergroten effectiviteit op Europees niveau	Inzet op Europees toezicht door een nieuw op te richten centrale toezichthouder.	Bij meerdere gelegenheden is gepleit voor Europees AML/CFT-toezicht. Op 5 november jl. zijn Raadsconclusies aangenomen waarin dit onderschreven wordt.
		Inzet op effectieve opvolging van post-mortem onderzoek EC.	Europese Commissie komt begin 2021 met wetgevingsvoorstellen.
3. Versterken opsporing en vervolging			
Effectief strafrechtelijk aanpakken van witwassen en ondermijnende criminaliteit	Verbeteren informatiepositie opsporingsautoriteiten en FIU	Ruimere mogelijkheden voor Wwft-toezichthouders om toezichtinformatie te delen met de FEC-partners.	Afgerond. Het wetsvoorstel is op 21 mei 2020 in werking getreden met de Implementatiewet wijziging vierde anti-witwasrichtlijn.
		Verwijzingsportaal bankgegevens dat opsporing betere toegang geeft tot bankgegevens.	Afgerond. De Wet verwijzingsportaal bankgegevens is op 10 september 2020 in werking getreden.
		Uitbreiding verwijzingsportaal bankgegevens met saldo- en transactiegegevens.	De wijzigingswet VB om onder meer saldo- en transactiegegevens te realiseren, zal in de eerste helft van 2021 worden geconsulteerd. Ook het wijzigingsbesluit VB is in voorbereiding.
	Intensivering van opsporing en vervolging	Extra capaciteit voor o.a. FIOD, FIU en OM.	Afgerond. De gelden zijn verdeeld.
		Landelijk programma witwasbestrijding.	Afgerond. Het programma en het jaarplan 2020 is door OM, FIOD en NP i.s.m. FIU-NL opgesteld.
	Versterken aanpak ondermijning	Extra geld regeerakkoord: €100 mln. incidenteel, structureel oplopend tot €10 mln.	Afgerond. De gelden zijn toegekend.

		Gezamenlijke projecten op aanpak ondermijning.	Doorlopend. N.a.v. eerdere goedkeuring op verdeling middelen en verder verstrekt middels breed offensief georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Daarvoor is, naast €110 mln. incidenteel, bij voorjaarsnota 2020, €150 mln. structureel toegekend, o.a. voor de oprichting van het MIT.
		Extra politiecapaciteit (171 fte) t.b.v. de opsporing van ondermijning.	Afgerond. De gelden zijn toegekend in het kader van de Veiligheidsagenda 2019-2022. Dit wordt opgepakt binnen de Nationale Politie.
		Aanscherping van diverse wetgeving op terrein Justitie en Veiligheid voor aanpak ondermijning.	Doorlopend. Zie brief TK van 13 november jl. over voortgang aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit.
	Verbeteren van het afpakken van crimineel verkregen vermogen	Extra gelden vanuit Justitie en Veiligheid (€ 30 mln.).	Afgerond. De gelden zijn toegekend in de miljoenennota 2018 en de verdeling ervan voor verschillende projecten is goedgekeurd (o.a. uitbreiding verwijzingsportaal bankgegevens).
		Gezamenlijke projecten i.h.k.v van aanpak afpakken, waaronder aanscherping wetgeving.	Doorlopend. Zie ook relatie met het vorige thema.